

Na obranu míru a demokracie

Mezinárodní vojenská organizace NATO (North Atlantic Treaty Organisation) byla založena 4. dubna 1949 jako vojenské seskupení států za účelem obrany demokracie a jejich vlastní bezpečnosti. Až do roku 1990 byla prezentována socialistickým blokem jako militaristický nástroj politiky USA. Po pádu berlínské zdi v roce 1989 představovala pro postkomunistické státy střední a východní Evropy záruku pro zajištění vlastní bezpečnosti. I přes poněkud bouřlivý vývoj české politické scény v 90. letech 20. století sledovala většina politických stran stejné zahraničně politické cíle – úzkou spolupráci se Západem, zajištění vnitřní bezpečnosti země a vytvoření podmínek pro její ekonomický rozvoj.

Postoj Západu vůči zemím střední a východní Evropy po roce 1989 rovněž prošel určitým vývojem. Od prvotního nadšení z pádu komunistické diktatury přes znepokojení způsobené násilím, které rozpad východního bloku vyvolal (válka v Jugoslávii, násilné lokální konflikty v průběhu rozpadu SSSR), až po nadějně pokusy o mírovou spolupráci zemí střední Evropy (Visegrádská skupina). Obava z negativní reakce Jelcinova Ruska na rychlý vstup zemí střední Evropy do NATO byla hlavním důvodem ke zmírnění prointegrační rétoriky. Namísto rychlého přijetí do Severoatlantické aliance byl zemím bývalého východního bloku (včetně opatrně se demokratizujícího Ruska) administrativou amerického prezidenta Billa Clintona nabídnut mezikrok – program Partnerství pro mír.

Program, zahájený na aliančním summitu v Bruselu dne 11. ledna 1994, počítal především s pomocí Západu při modernizaci a organizačních reformách armád i s pořádáním společných vojenských cvičení. Z mezinárodněpolitického hlediska bylo důležité, že tento program počítal se zapojením Ruska, čímž mu Západ chtěl dát najevo svou důvěru. Výsledkem spolupráce v rámci tohoto programu bylo vzájemné přiblížení kvality armád na takovou úroveň, že v roce 1999 bylo možné přijmout nové řádné členy: Českou republiku, Maďarsko a Polsko. Možnost vstupu znamenala pro tyto země významné posílení obranyschopnosti a možnost využívání spojených sil všech členských států.

V únoru 1999 byla projednána přístupová listina České republiky k Severoatlantické smlouvě. Po zásadním rozhodnutí vlády ČR dne 10. března 1999 pak předal ministr zahraničí Jan Kavan o dva dny později v americkém Independence v Missouri ratifikační listinu americké ministryni zahraničních věcí Madeleine Albrightové, čímž se Česká republika stala členskou zemí NATO.

Česká republika se po vstupu do Severoatlantické aliance podílela na většině vojenských akcí pod záštitou NATO, ať už to bylo v Albánii, Kosovu, Iráku, Makedonii či v Afghánistánu. Spolupodílela se také na protivzdušné obraně pobaltských zemí, naši důstojníci a specialisté byli nasazeni ve velitelských strukturách.